

● CARINSKA CONA V MOSTAH

Možnosti za gospodarstvo

Po štirih letih prizadevanj je delovni organizaciji BTC Javna skladišča uspelo urediti vse potrebno za odprtje carinske cone ob Letališki cesti. Otvoritev bo 6. maja, od tega dne dalje bo na vhodu v to območje stal tudi carinik. »Ta cona je izziv za naše gospodarstvo, ponuja možnost zaslužiti kak dolar več,« je ob predstavitvi carinske cone, ki se razprostira na nekaj več kot 14 hektarih površine, dejal direktor BTC Vlado Zlobko. Ta cona, ki za razliko od drugih, stoji ločeno, ne na zdajšnjem prostoru delovne organizacije, je tretja v Jugoslaviji – za Beogradom in Koprom – pripravljajo pa se še tri: v Mariboru, Vrtojbi in Sežani.

Prvi objekt v carinski coni je bil zgrajen že maja lani, avgusta je ZIS sprejel sklep o ustanovitvi

cone, vendar v BTC niso mogli sklepati pogodb za delo na tem območju, saj se je zapletlo pri zaposlovanju carinskih delavcev v Carinarnici Ljubljana. Zdaj, ko

je znan datum odprtja, imajo sklenjenih že osem pogodb za uporabo poslovnih prostorov v carinski coni.

Pogodbe so sklenile delovne or-

Pogled na novo carinsko cono, katero je s svojim denarjem postavil BTC, revalorizirana vrednost naložbe pa znaša 10 milijard dinarjev. Prihodnji mesec bodo v BTC pričeli graditi še en objekt, ki bo pod streho do konca leta.

zavzema, da bi jim dobavljali kvalitetnejši premog in da bi jih opustili plačevanja spornega prispevka, saj v dani situaciji ni težko dobiti v državi cenejši premog, kot je iz Zasavja in še brez 20-odstotnega prispevka.

MINKA SKUBIC

● IZ TERMoeLEKTRARNE-TOPLARNE LJUBLJANA

Predrag premog

Prva dva bloka ljubljanske Toplarne-termoelektrarne sta projektirana za kurjenje 80 odstotkov lignita in 20 odstotkov rjavega premoga z vsebnostjo 12 odstotkov pepela pri lignitu in 18 odstotkov pri rjavem premogu. Tretji blok pa je načrtovan za kurjenje rjavega premoga z vsebnostjo 30 odstotkov pepela. Premog, ki ga sedaj dobivajo iz Zasavja – lani so iz RRPS dobili dve tretjini vseh dobav oziroma 500.000 ton premoga – pa vsebuje 45 odstotkov pepela. Ta pepel dela dodatne težave in stroške delavcem v TE-TOL: filtri tega ne morejo odstranjevati in se izločajo dodatne količine skozi dimne pline, težave s transportom pepela in iskanje dodatnih deponij.

Zaradi tega se kljub naporom Toplarne njena ekološka sanacija ne popravlja, saj ima zasavski premog tudi visoko vsebnost žvepla – preko 2 odstotka. In ne nazadnje je energetski premog rudnikov rjavih premogov Slovenije v glavnem jalovina z veliko primesi ilovice, ki v mokrem stanju povzroča z lepljenjem na presipnih mestih in travnikih vzdrževalcem velike težave. Jalovina pa je tudi zelo abrazivna in uničuje cevi in kladi mlinov, ki jih je treba obnoviti po 250 obratovnih urah.

Ob sedanjih visoki ceni rjavih premogov pa velja omeniti še energetski prispevek, ki ga morajo po 21. členu SaS o temeljih plana ISEP združevati uporabniki domačega premoga in sicer 20 odstotkov od fakturiranega zneska za dobavljen premog, ki se ne uporablja za proizvodnjo električne energije v okviru EGS. Ta prispevek je za TE-TOL precej sporen, saj Izvršni svet mesta Ljubljane meni, da so cenovna razmerja toplote v Ljubljani taka, da cena zasavskega premoga ne prenese še 20-odstotnega prispevka. Zato se vodstvo TE-TOL v pogovorih s predstavniki RRPS

● PISMA BRALCEV

● V LJUBLJANI POGREŠAMO

Dnevno varstvo za najtežje prizadete otroke

V današnji družbi je vse polno problemov. Nekatere uspešno rešujemo, nekaterih se lotimo, pa jih ne moremo rešiti, drugih se neradi lotevamo, nekaterih pa sploh ne poznamo.

Eden takih problemov, o katerih je v javnosti bolj malo slišati, so težave, s katerimi se ubadamo starši, ki imamo duševno prizadete otroke. Z veseljem priznamo, da je na tem področju v zadnjih desetih letih bilo že veliko narejenega. Veliko dela nas pa še čaka, če hočemo težave reševati z družbeno pomočjo in obenem tako, da bomo pomirjeni starši in najbolj zadovoljni v danih razmerah naši prizadeti otroci.

Pred kratkim smo si starši z vzgojiteljico v razvojnem oddelku in vodjo enote VVO Sonja Vidmar II ogledali dve ustanovi, ki skušata razbremeniti starše, pomagati otrokom in jih, kolikor so ti otroci pač sposobni, vključiti v delovni proces. Ogledali smo si nov Zavod za varstvo in delovno usposabljanje Dolife Boštjančič v Dragi pri Igu in oddelk za usposabljanje Janez Levec na Šmartinski cesti. Ni namen opisovati, kakšne vtise smo starši odnesli s teh ogledov. Priznati je treba, da se eni in drugi trudijo po svojih najboljših močeh.

V Dragi so v domski oskrbi otroci do starosti 18 oz. 21 let. Na Škofljici so oskrbovanci po tem letu. Na Šmartinski se usposabljujejo otroci, ki so sposobni vsaj delnega uspeha. V šoli na Dečkov hodijo tisti, od katerih se lahko zahteva še več, ker so tega zmožni. V Varstveno delovnem centru na Vodnikovih cesti so odrasli varovanci.

Nekaj najmlajših otrok je vključenih v razvojne oddelke VVO. Po pravilih so tu otroci do osmega leta starosti. Kam torej z otroki, ki so starejši od osem let, pa niso sposobni za usposabljanje na Janezu Levcu?

Tu nastane vrzel. Ti otroci morajo ali v domačo oskrbo ali pa ostanejo doma pri starših. Koliko je teh otrok? Mislim, da tega ne ve nobena naša socialno-skrbna služba. Naši mentalno-higienski oddelki pri Zdravstvenih domovih so pri detekciji in vodenju teh otrok različno uspešni, odvisno od aktivnosti posameznih oddelkov oz. zagnanosti in delavnosti njihovih delavcev.

Pa vendar ti otroci so in predstavljajo težko breme za družino, v kateri živijo. Iznajdljivosti staršev je največkrat prepuščeno, kako si pomagajo. Starši namreč vemo, da je najbolj primerno in najbolj koristno, če duševno prizadeti otroci živijo v domačem okolju. Tudi najboljši zavod je slabši kot kolikor toliko urejen dom in domača družina. Sigurno je potrebno imeti zavod tipa Draga, vendar to le za tiste situacije, trenutne ali trajne, ko je domača oskrba res nemogoča. Pač pa v Ljubljani zelo pogrešamo dnevno varstvo za najtežje prizadete otroke med časom, ko smo starši na delovnem mestu. In tu bi bilo najprej treba nekaj ukrepati. Najti primerno rešitev le za dnevno varstvo bi bilo ugodno za marsikatero staršo in v današnji situaciji za družbo tudi materialno najbolj sprejemljivo.

ALENKA KUŠAR
IN MAJA LOMBARDO

ganizacije: obrtna zadruga EPKO, Donit, Elektrotehna, tozdr Elex, Žito, Mikrohit, Termika, tozdr Montaža, Titan in Iskra Commerce. V programe carinske cone pa se bodo še letos vključili Sozd Slovenija papir, Saturnus, Pletenina, Iskra Avtomatika, Iskra Elektrooptika, Teograd, Intereuropa in Intertrans. Poslovni pogovori pa v tem trenutku potekajo še s tridesetimi delovnimi organizacijami, ki se zanimajo za delo v tej coni in iščejo nove izvozne programe.

V carinski coni naj bi se opravljale le take dejavnosti, ki zagotavljajo varovanje okolja. Prednosti dela v taki coni so predvsem davčne olajšave, prosti uvoz blaga, omogočeni so fleksibilni programi (čez noč je tako rekoč mogoče menjati proizvodnjo, saj za to ne potrebujejo soglasja iz Beograda). Vse to pa pomeni nižje cene naših izdelkov na svetovnem trgu. Šibka točka pa je devizni sistem, ki ne nudi nikakršnih olajšav. Borijo pa se, da bi dobili pravico do deviznih računov, tako da bi naše delovne organizacije imele pogoje za boljše vključitev v mednarodni trg.

D. J.

NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO FOTOGRAFIJO

Komisija za spremljajoče dejavnosti pri organizacijskem odboru za pripravo in izvedbo 8. delovnega tekmovanja kovinarjev Ljubljane razpisuje natečaj za najboljšo fotografijo na temo »VSI SMO OBLIKOVALCI KOVINE«

Pogoji:

- fotografija naj predstavi kovinsko dejavnost
- na natečaju lahko sodelujejo vsi, ki se s fotografijo ne ukvarjajo profesionalno
- izdelek naj bo v črno beli tehniki – format 24 × 30 cm oziroma izpeljanka iz danega formata
- vsak izdelek naj ima oznako na hrbtni strani (ime, priimek, delovna organizacija, kjer je avtor zaposlen)
- avtor lahko sodeluje z največ šestimi fotografijami
- dela pošljite do 5. 5. 1988 na naslov: MESTNI SVET ZS LJUBLJANA, Kopitarjeva 4, Ljubljana, pod oznako: »TEKMOVANJE KOVINARJEV«

Najboljša dela bo ocenila strokovna komisija. Izbrana dela bodo nagajana in predstavljena širšemu krogu udeležencev tekmovanja.

● 3. NARAVOSLOVNI DAN

Energija

V torek, 5. aprila 1988, smo si ogledali HE Fuzine. Stoji ob Fužinskem gradu. Električno proizvajajo samo za Papirnico Vevče. Proizvedeno tretjino elektrike, ki jo papirnica porabi za proizvodnjo. Imajo dve električni centrali. Na levem bregu Ljubljane imajo 2 turbini, na desnem bregu pa eno.

Reko Ljubljanko so zajezili, da bi imela večji padec. Po posebnih vodnih

koritih, ki so speljana do turbin, teče voda. Ko voda preveč naraste, zapornice dvignejo, ko pa voda upade, zapornice spustijo. V tej elektrarni imajo francosko turbino, ki poganja generator, priključen na njeno os. Generator je sestavljen iz statorja, ki se ne vrti in iz rotorja, ki se vrti. Regulator uravnava enakomerni dotok vode. Generator ima 215 obratov na minuto in da 850 kW elektrike na uro. Električno pošiljajo v tovarno na Vevčah po zemeljskem kablju 60 cm globoko. Tovariš Silvester Morela nas je sprejel in nam vse povedal.

MIHA SINČIČ, 4. a
OŠ Leopolda Mačka-Boruta
Novo Polje

Da bi ljudje zdravo živeli

Ko smo pred devetimi leti v Mostah zgradili prizidek k Zdravstvenemu domu, je bil v okviru otroškega dispanzerja ustanovljen tudi oddelk za mentalno higieno. To je bil drugi tak oddelk v Ljubljani, do takrat so ga imeli le v občini Center, z njim pa se je na našem območju pričela popolnoma nova strokovna dejavnost. Manj kot desetletje dela seveda ne pomeni veliko pri uveljavljanju novih znanj, metod dela, organizacijskih rešitev, še zlasti v zdravstvu, kjer se rezultati ne kažejo hitro, vendar je mogoče reči, da je v tem času ta nova dejavnost postala enakopravna medicinska veja v osnovnem zdravstvu naše občine.

Kaj sploh so cilji in naloge te dejavnosti? To je skrb za celosten dober razvoj otrok, tako duševni kot telesni, so nam povedali na mentalno-higienskem oddelku. Njihovo zdravilo so predvsem besede in nasveti, skupina različnih strokovnjakov pomaga predšolskim otrokom pri težavah, s katerimi se ljudje vse pogosteje srečujemo v sodobnem svetu. Vse več je namreč problemov, ki se navzven kažejo sicer kot bolezen, vendar zdravnik ne najde v organizmu vzroka zanjo. Skupina, v kateri so psiholog, pediater, logoped, socialni delavec, specialni pedagog in višja medicinska sestra, obravnavajo otroke z različnih vidikov in se potem skupaj odločijo, kako mu pomagati. Skrbijo za vse otroke v naši občini, stare do sedem let, in za obisk pri njih ni potrebna napotnica pediatra.

Kot povsod v zdravstvu je tudi pri njih delo razdeljeno na preventivno in kurativno, poudarek je zlasti na prvi. K preventivnemu delovanju sodijo sistematski pregledi triletnih otrok, psihološki in pediatrični. Ker seveda sami ne zmorejo pregledati približno tisoč otrok na leto, toliko jih je namreč v naši občini vsako leto starih tri leta, opravijo to pediatri, ki pa potem pošljejo k njim vse tiste, za katere mislijo, da bi bilo to potrebno. Na seznamu svojih varovancev pa imajo na oddelku za mentalno higieno tudi vse, ki so ob rojstvu bili označeni kot rizični otroci.

Naloga preventivnega dela je tudi, da otroke z motnjami v razvoju odkrijejo čimprej. Prav v predšolskem obdobju je mogoče s strokovnim delom razviti marsikatero sposobnost, ki bi drugače sicer zamrla, odpraviti motnjo, ki bi lahko otroka spremljala skozi življenje. Znano je, da je tisto, kar je v tem obdobju zamujenega, nemogoče popraviti kasneje.

Motnje, zaradi katerih prihajajo starši z otroci na mentalno-higienski oddelk, so zelo različne. Včasih gre denimo samo za težjo prilagoditev na življenje

v vrtcu in starši te težave ne zmorejo sami razrešiti. Pogled na družino »od zunaj« odkrije marsikaj, kar njenim članom ostane prikrito. Največkrat pa se starši zatečejo k njim po pomoč zaradi govora. Lepega dne opazijo, da njihov otrok premalo govori, da ne razumejo njegove govorice, da se mu morda zatika, ko hoče nekaj

Skupina strokovnjakov, ki dela na mentalno-higienskem oddelku (Foto: D. J.)

povedati. Prav govorne motnje so lep primer težave, kjer je mogoče videti, kako pomembno je v tem oddelku skupinsko delo. Govorna motnja nikakor ne zadeva le logopedja, marveč se v obravnavo takega otroka morajo vključiti prav vsi: psiholog, pediater, socialna delavka in morda še kdo. So pa še drugi razlogi, ki navedejo starše, da se odločijo pripeljati otroka na mentalno-higienski oddelk: to so razne psihološke težave, čustvene motnje, kot strahovi, močenje postelje in podobno.

Le peščica otrok, ki jih tu obravnavajo – okoli pet odstotkov – je takih, ki imajo zaradi okvar centralnega živčnega sistema resne motnje v razvoju. Ti otroci potem obiskujejo poseben oddelk v vrtcu Angele Oček. Zasluga njih je, da v to enoto hodijo le otroci, za katere so strokovno ugotovili, da sodijo vanje, ne pa da so uvrščeni tja kar po občutku, kar se je v preteklosti tudi dogajalo.

Prvi pacienti tega oddelka že sedijo v osnovnošolskih ali srednješolskih klopih, vendar neka-

teri še vedno prihajajo k njim. To je strokovno opravičljivo, pravijo, saj ljudje neradi komurkoli zapajo svoje težave in lažje prihajajo tja, kjer so si pridobili zaupanje. Če govorimo o seznamih otrok ali spiskih na tem oddelku, so povedali, gre le za dokumente, ki so za našo uporabo, sicer pa vse, kar jim zaupajo otroci in starši, ostane pri njih, na njihovem oddelku. Tudi v šoli ali vrtcu se ne gredo pogovoriti brez privoljenja staršev.

V devetih letih so stkali mrežo sodelovanja tudi navzven. Vse več je vzgojiteljic, ki k njim napotijo otroke, če menijo, da je to potrebno. Sodelujejo tudi pri predlaganju otrok za kolonije, povezujejo se s šolskimi svetovalnimi

Prizadevajo si, da bi bil standard, ne le medicinski, marveč nasploh, čimvišji. Učijo ljudi, da se morajo začeti ukvarjati z zdravjem, ne z boleznijo.

Za uspešno delo mentalno-higienskega oddelka pa niso zaslužni samo tisti, ki smo se ob tej priložnosti z njimi pogovarjali, marveč tudi še nekateri drugi. Dr. Ivanki Bartol-Zavrl, ki je bila takrat vodja otroškega dispanzerja, gre zahvala, da je dovolj zgodaj spoznala potrebo in koristnost takega oddelka v občini, saj je otroka treba opazovati in mu pomagati v okolju, kjer živi. Vse razumevanje za to pobudo je pokazal tudi dr. Milan Paunovič, ki je bil v tistih letih direktor Zdravstvenega

Na oddelku za mentalno higieno otroškega dispanzerja v Zdravstvenem domu Moste smo se pogovarjali z dr. Marjanom Mramorjem, vodjem otroškega dispanzerja, ki obenem kot specialist pediater dela na tem oddelku, psihologinjo Majdo Nose, logopedinjo Mojco Šajina, socialno delavko Darko Valenčak in višjo medicinsko sestro Dragico Benčič. Pri pogovoru je sodelovala tudi psihologinja Neva Gramc-Kolenc, ki je tu le začasno, specialna pedagoginja Marija Cerar, ki je tudi v tej skupini, pa tu dela le honorarno in je tudi ni na našem posnetku.

doma Ljubljana Moste-Polje, prav tako pa ima posluh za njihovo delo tudi zdajšnji direktor dr. Zvonko Rauber.

Za svoje uspešno delo bo ob letošnjem občinskem prazniku mentalno-higienski oddelk otroškega dispanzerja prejel nagrado občine. Čestitamo!

D. J.

● Prenovljena stavba bolnišnice

Konec meseca marca so imeli v Univerzitetni psihiatrični kliniki Polje manjšo slovesnost z odprtjem prenovljene A stavbe, ki jo vidimo na posnetku. Uvodni nagovor je imel doc. dr. Vukoslav Žvan, slavnostni govor pa Majda Gaspari, članica predsedstva SR Slovenije (Foto: S. G.)